

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

KORUPCIJAS RISKS

ir varbūtība, ka kāds no darbiniekiem ar nodomu vai bez nodoma rīkosies savu vai citas personas materiālo interešu labā, gūstot sev vai nodrošinot citiem nepienākošos labumus un nodarot kaitējumu (mantiskā izteiksmē vai sagraujot reputāciju) institūcijai vai uzņēmumam.

Starptautisko uzņēmumu prakse liecina, ka, apgūstot jaunus tirgus, īpaši jaunattīstības valstīs, kur korupcija ir izplatītāka, viens no lielākajiem izaicinājumiem ir tirgus iekarošana, neizmantojot nelikumīgas metodes.

Jāatceras, ka Krimināllikums par kukuļdošanu ārvalstīs paredz tādas pašas sodus, kā par kukuļdošanu valsts amatpersonai Latvijā.

Kukulis Latvijā

Kukulis ārvalstīs

Latvijas amatpersona

Ārvalsts amatpersona

KĀ RĪKOTIES, JA AMATPERSONA PIEPRAŠA VAI IZSPIEŽ KUKULI?

- **Nedodiet** kukuli, tādējādi neiesaistoties krimināli sodāmās darbībās.
- **legaumējiet** amatpersonas vārdu, amatu un izskatu, fiksējiet kukuļa pieprasīšanas mērķi, laiku, vietu un iespējamo kukuļa priekšmetu.
- **Pārliecinieties** par savām tiesībām, lai neklūtu par krāpšanas vai izspiešanas upuri - informācija pieejama arī Latvijas vēstniecībā vai pārstāvniecībā.
- Nekavējoties **ziņojiet** KNAB vai konkrētās valsts tiesībsargājošajām iestādēm.

55% Latvijas biznesa līderu piekrīt apgalvojumam, ka korupcija Latvijā ir plaši izplatīta, salīdzinot ar tikai 35% attīstītākajās ekonomikās.

Avots: EY pētījums

Konkurences padome

KĀDAS VIENOŠANĀS IR AIZLIEGTAS KONKURĒJOŠIEM UZŅĒMUMIEM?

- Vienoties par cenām vai cenu veidošanas principiem.
- Apmainīties ar informāciju, kas ļauj saprast, kā konkurents veido cenas.
- Vienoties, cik daudz ražot vai pārdot, kur un cik investēt.
- Sadalīt tirgu – vienoties par darbības teritorijām, klientiem vai piegādātājiem.
- Vienoties, kā un vai vispār piedalīties iepirkumos.
- Vienoties izspiest kādu esošu uzņēmumu no tirgus vai apgrūtināt jauna uzņēmuma izveidi vai darbību.
- Slēgt jebkuru citu vienošanos, kas grauj konkurenci.

AIZLIEGTA VIENOŠANĀS

ir viens no smagākajiem konkurences tiesību pārkāpumiem, un to atklāšanu Konkurences padome ir izvirzījusi par savu darbības prioritāti.

Vienošanās Konkurences likuma izpratnē ir divu vai vairāku tirgus dalībnieku līgums vai saskaņota darbība, kurā tirgus dalībnieki piedalās, kā arī lēmums, ko pieņēmusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (asociācija, savienība u.tml.) vai tās amatpersona.

Par **karteli** tiek dēvēta **horizontāla aizliegta vienošanās** starp viena ražošanas vai izplatīšanas līmeņa uzņēmumiem. Starp uzņēmumiem, kas pārstāv atšķirīgus ražošanas vai izplatīšanas līmeņus (piemēram, ražotājs un vairumtirgotājs vai vairumtirgotājs un mazumtirgotājs) var pastāvēt **vertikāla aizliegta vienošanās**.

KĀDAS VIENOŠANĀS IR AIZLIEGTAS UZŅĒMUMIEM, KAŠ SAVĀ STARPĀ NEKONKURĒ?

- Pārdodot savas preces citam tirgotājam, fiksēt cenu, par kādu tas šīs preces tirgos tālāk.
- Ierobežot klientu loku, kas var iegādāties preces.
- Slēgt jebkuru citu vienošanos, kas grauj konkurenci.

KĀ RĪKOTIES, JA LIKUMU PĀRKĀPIS JŪSU UZŅĒMUMS?

Iecietības programma ir iespēja uzņēmumam, kas ir vai bija iesaistīts aizliegtā vienošanā, brīvprātīgi iesniegt pierādījumus par šo pārkāpumu Konkurences padomei un saņemt pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda un atbrīvojumu no lieguma piedalīties publiskajos iepirkumos.

KĀ RĪKOTIES, JA KONKURENCES LIKUMU PĀRKĀPJ CITI UZŅĒMUMI?

- Oficiāls iesniegums Konkurences padomei
- Konsultācijas pa tālruni **27885666**
- Anonīms, neoficiāls ziņojums Konkurences padomei, aizpildot ziņojumu elektroniski **www.kp.gov.lv**

KĀ RĪKOTIES, JA SASKARIES AR KORUPCIJU?

Ja valsts amatpersona pieprasa kukuli vai, ja ir informācija par korupciju valsts institūciju dienestā (ieskaitot pašvaldības), ziņo Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam:

- Personīgi darbdienās no pulksten 8.30 līdz 17.00
- Zvanot pa tālruni **67356161** vai KNAB diennakts anonīmo uzticības tālruni **80002070**
- Nosūtot iesniegumu pa pastu vai elektroniski, aizpildot **www.knab.gov.lv**

DĀVANA VAI KUKULIS?

Samērīgas vērtības reprezentācijas priekšmeti

Atklāta, nevis slepena

Neprasa preti konkrētu (bez)darbību

Neregulāra

Samērīga ar ierasto uzņēmējdarbības praksi

Materiāls un nemateriāls labums vai pakalpojums

Tiek nodots slepeni

Preti tiek sagaidīta konkrēta (bez)darbība

Tiek pieprasīts

Tiek dots savtīgos nolūkos

KONTROLJAUTĀJUMI ATBILDĪGAM DARBINIEKAM:

Vai plānotā darbība ir uzņēmuma interesēs?

Vai tā nav pretrunā sabiedrības interesēm?

Vai tā atbilst uzņēmuma vērtībām?

Vai tā ir likumīga?

Vai esmu gatavs par to uzņemties atbildību?

Vai šīs darbības neapšaubīs uzņēmuma un manu reputāciju un godprātību?

Vai nekaunos par lēmumu/plānoto darbību stāstīt citiem?

GODPRĀTĪGA UZŅĒMĒJDARBĪBA